

PODAREK (67) *sb m*

o jasne; w -darek a jasne (w tym 1 r. błędne znakowanie); -dark- (27), -dårk- (15); -dark- *GliczKsiąż, ModrzBaz, KochOdpr* (2), *SkarŻyw* (3), *OstrEpit, LatHar* (6), *SarnStat* (2), *WitosłLut, SkarKazSej, SapEpit* (2), *KlonWor* (3); -dårk- *GórnDworz* (2), *Phil* (5); -dark- : -dårk- *BudBib* (3:1), *StryjKron* (1:7); e *prawdopodobnie jasne* (tak w -ek).

sg *N* podarek (9). ◇ *G* podarku (2). ◇ *D* podarkowi (1). ◇ *A* podarek (11). ◇ *I* podarki(e)m (5). ◇ *L* podarku (1). ◇ *pl N* podarki (7). ◇ *G* podarków (9); -ów (2), -(o)w (7). ◇ *A* podarki (12). ◇ *I* podarkami (9), podarki (1) *SkarKazSej* (1); -ami (7), -åmi (1) *SkarŻyw*, -(a)mi (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII w.

Dar, prezent; munus PolAnt, Calep, Cn; donum PolAnt, Calep; munusculum Cn (67) : *FalZioł* +2; *GórnDworz* X; *BudBib* I 329a *marg*; Gastold z Moniwidem wyprawili Rådziwiłá Márřzałká z wielkimi podarkámi do Sachmátá Carzá Zawoľkiego/ dziękuiać mu zá tę poľugę. *StryjKron* 617, 562, 617 [2 r.], 647, 682; *Parapherna* – Podarek oprócz wiana. *Dicuntur ea quae praeter dotem sponso dantur Calep* [754]a, 82a, 680a [2 r.], 1010a; ábowiem mále podarki thrwåle/ á zálie wielkie nigdy nie zwykly być wåściwe/ máiać w łobie wiele niebespieczeństw. *Phil* Q2, F3; *LatHar* 273; *A wzyfcy álbo nowe ftróie wymyślåia álbo drogie podårki pogotowiu máia.* *WitosłLut* A2v.

podarek od kogo (2): *StryjKron* 562; *Honorarius* – Do poczciwozci przinalezęacy [!]. *Honorarium donum erat [...]* quod *Consulibus olim in provincias advenientibus, honoris loco dabant: qualia hodie principibus suas primum urbes ingressis porrigi, veluti bene ominandi gratia solet.* Podarek od zwierchnoŃci. *Calep* 487b.

podarek komu (1): *StryjKron* 220 *marg cf* »w podarek posłać«.

Zwroty: »podarki dawać; podarek dany« = *concedere, condonare, dare dona a. munera, dare dono a. munere, donare, munerare, munerari, offerre munere Cn* (1;1): *Lautia* – Podarki ktore rzimianie obczim posłom dawali. *Calep* [587]a, [1149]b.

»w podarek posłać« (1): *A Woiewodzie/ ktory od niego z bitwy vćiekł/ záięczy kozuch/ y kądziel z wrzećionem w podárek posłał (marg) Podárek Woiewodzie zdraycy. (-) StryjKron* 220.

»podarek przynieść« [szyk *zmienny*] (4): Przy tych Poľách od Cefárzá przynieřiono podárek Witoľdowi *StryjKron* 562; *OstrEpit* A3v; *LatHar* 345, 399.

Wyrażenie przyimkowe: »w podarku« (1): (*marg*) Smok fřebrzny y złoty w podarku Witoľdowi od Cefárzá. *StryjKron* 562 *marg*.

Przen (8) : myśląc w fercu fwym/ iákobyř [...] miał Syná Bożego [...] mile przyiać. ábo z páľtuřzkámi [...] Pánu fię pokłonić: ábo ze trzemá Krolmi wraczeniem przyřtoynym/ y podárkiem duchownym IEzulé miłego vćzić *LatHar* 191, 239.

podarek komu (1): Wielka niewiåřtá [řw. *Helena*]/ która bogářzy podárek Cefarzowi náľázłá [tj. *odnalazła krzyř řwięty*]/ niřzli ten ktory řamá od Cefárzá wziąć mogłá. *SkarŻyw* 398.

Zwrot: »przynieść za podarek [komu]« (1): á potym vmårłemu głowę řięćeto/ ktorą przyniořł Iánczårzyn ieden zá wielki podarek Cefárzowi Máchometowi. *StryjKron* 617.

a) *Utwór, tekst dedykowany komuř lub mający kogoř za temat* (4) : *SapEpit* ktv; Drzewiey mię ty nie przeřtániefz fráncie przeřładowáć/ Aż fię muřifz podárkowi memu obráďowáć. *KlonWor* *v.

Zwrot: »podarek przyjąć« [szyk zmienny] (2): *BudBibKaw* A3v; *Przymiście* profzę ten mały podárek łáfkáwie/ Gdyż iest zmyślony kwoli zacney wálzey íspráwie. *PaxLiz* A3v.

a. *Prezent mający na celu skłonienie do czynów nieetycznych; łapówka; largitio* *Modrz* (22) : *GliczKsiąż* N4; słuchał iednák rády Ietrá świekra íwego/ gdy mu porádził/ áby ná słády záladził ine ludzie mądre/ á nie łákome/ y podárkami gárdzące. *SkarŻyw* 484; *StryjKron* 572; *Argentangina* - Nakazenie przez podarki [...] quo significatur angina ex argenti: hoc est, pecuniae cupiditate proficiscens. *Calep* 93a, [263]b; *Phil* L2.

podarek komu (1): Trzebá mi bowiem sędzióm ná podárki: Bom cudzá żonę wzięł/ o którą czynią. *KochOdpr* A4.

W połączeniu szeregowym (1): Podarki/ díspenlácyie/ łáfkí/ ligi/ krewność y herby/ w doftoyności duchowne wlázły *ModrzBaz* 135v.

Zwroty: »podarki brać; podarki nie mają być brane; branie podarkow« = *munera accipere* *PolAnt*, *Cn*; *munus capere* *PolAnt* [szyk zmienny] (6;1;1): Temu práwi kto iest ná wrzędzie/ nie telko ręcze od bránia podarkow/ ále y oczy od weźrzenia beftwliwego [!]/ trzeba mnieć powścięgliwe. *GórnDworz* Aav; Nie małz náciągáć práwá/ niemáłz wáżyć ołob/ áni bráć podárkow/ bo podárek słupeí oczy mądrych/ y przewraca słowá íspráwiedliwych. *BudBib Deut* 16/19, *Ez* 22/12; *KochOdpr* A3v; *Phil* I3; *SarnStat* 853, 868; *KlonWor* 18.

»podarki dane« (1): Chwalon tedy słuznie być ma Alkámenes Syn Telekry/ ktorego gdy ieden pytał/ czemu podarkow od Meisenow dánych nie przyjął. Odpowiedziáł: Gdybym był wzięł nie miałbym pokoíu przed práwem. *Phil* I2v.

W przen (5) : *BudBib Deut* 16/19; Ták długo ná Biskupstwie będąc/ y wiele słáw duchownych y ípraw y śwíęcienia odpráwuíac: nigdy podárkiem żadnym ręku słwych niezmázał. *SkarŻyw* 292, 292 *marg*; Wielki vmyśl áby miáł [!]/ wízy náchylone Ku cney íspráwiedliwości/ ręce odwrocone Od podárkow *SapEpit* A4v; *KlonWor* 73.

b. *Nagroda (też ustalona zwyczajowo); praemium* *Cn* (3) : *Niceteria* – Godowanie y podarki pozwiczięftwie. *Calep* [698]a, 341a.

Zwrot: »dać podarek« (1): Y dáł mu [*Ieremiasz*] hetman podárek/ y (na) ítráwę [*Et dedit ei magister laniorum poltionem et munus*]/ y odpráwił go. *BudBib Ier* 40/5.

c. *Dar ofiarny na rzecz bóstwa, świątyni lub kapłanów* (5) :

a. *W Starym Testamencie* (3) :

podarek czyj [= od kogo] (1): káżdá ich (ofiárá) zá wyftęp/ którą przynofzá mnie/ [...] twoie iest [...]. Y to tobie: podnofzenie podárku ich/ y káżdę obracánie słynow Izráelowych/ tobie dáłem to y słynom twoim y corkám twym słtobá/ wftáwą wieczną *BudBib Num* 18/11.

Zwrot: »podarkow nanosić« (1): Więc y to zámilczęć się tu podobno nie má/ żeć iefzcze do tego doftátku nie przyfzłó/ zwlázfzczá v nas w Polfzcze/ ízby ták wiele tákich podárkow nánofzono/ áby Moyżesz miał rofkázáć woźnemu wołáć/ żeby więcey żadney rzeczy ná kupę nie przyczyniano. *LatHar* +4v.

Wyrażenie: »święty podarek« (1): Y Mowił Iehowá do Moizefzá rzekąc: Mow do Aharona y do fynow iego/ że fię odłączą od świętych (podarkow) [*a sanctitatibus*] fynow Izraélowych áby nie fplugáwili imienia świętego moiego *BudBib Lev 22/2*.

β. *W chrześcijaństwie: dar składany uroczyście na ołtarzu w czasie mszy przez władcę (1) :* [*Cesarz Teodozjusz pisze:*] My [...] gdy do kościoła wchodźimy/ oręże przed kościołem zoftáwuiemy/ [...] á do świętego ołtarzá tylo ná ofiárę z podárki przyftępuiemy *SkarKazSej 680b*.

γ. *W kulcie pogańskim (1) :* Donaria sunt ipsa [...] dona quae deo offeruntur – Podarki. *Calep 341a*.
Synonimy: poczta; b. nagroda; c. ofiara.

Cf [**PODAROWANIE**], **PODARUNEK**, **PODARZE**, **PODARZENIE**

KW